

Analiza

KBN

Nr 9 (61) / 2020

12 maja 2020 r.

© 2020 Uniwersytet Jagielloński & Piotr Orłowski

Siły specjalne w Afryce. Ćwiczenie „Flintlock”

[Piotr Orłowski](#)

Afryka postrzegana jest jako wyjątkowo specyficzny teatr działań sił zbrojnych dowolnego państwa. Bez względu na to, czy charakter konkretnej misji ma charakter stabilizacyjny, rozjemczy czy wreszcie bojowy, operowanie na Czarnym Lądzie zawsze wymagało zupełnie innego podejścia i specyfiki planowania operacji, niż w przypadku innych teatrów działań. [Analizy wskazują](#), że kontynent afrykański jest trudniejszym obszarem pod względem prowadzenia operacji militarnych w różnej skali w porównaniu np. do Bliskiego Wschodu, który jest obszarem odpowiedzialności amerykańskiego dowództwa *Central Command* (CENTCOM). Trudności te wynikają ze znacznie większych odległości między kluczowymi bazami oraz wysuniętych baz operacyjnych (*Forward Operating Base* – FOB) należących do armii prowadzących operacje na kontynencie afrykańskim. Przerzut sił do większości miejsc w Afryce wymaga od poszczególnych państw rozwiniętych zdolności transportu strategicznego, a sama logistyka prowadzenia operacji jest wymagająca. Niejednokrotnie siły dyslokowane w rejon operacji muszą funkcjonować w trudnych warunkach pogodowych, w znacznej odległości od miejsc bazowania głównych sił, w sytuacji bardzo ubogiej infrastruktury drogowej i, co najważniejsze, zazwyczaj w środowisku cechującym się głębokim zróżnicowaniem i polaryzacją stosunków społecznych zachodzących pomiędzy poszczególnymi rodami, klanami oraz grupami etnicznymi i religijnymi zamieszkującymi dany teren. Afryka jest kontynentem, gdzie liczba państw określanych jako upadłe (wrażliwe, dysfunkcyjne) jest najwyższa. Według danych pochodzących z [Fragile State Index](#), na dzieś pierwszych państw w wykazie państw upadłych osiem to państwa afrykańskie.

Powyższe uwarunkowania powodują, że Afryka jest wyjątkowo trudnym i wymagającym teatrem działań dla sił zbrojnych praktycznie wszystkich państw. Owa specyfika powoduje, że to właśnie siły specjalne są szczególnie predestynowane do prowadzenia różnego rodzaju operacji w Afryce. Siły specjalne bowiem posiadają cały szereg unikatowych zdolności dostosowania działań do specyficznego środowiska. Pobieżny przegląd historii operacji specjalnych na kontynencie afrykańskim prowadzi nas do okresu II wojny światowej, kiedy to nowo powstała brytyjska jednostka specjalna, 22 Special Air Service, prowadziła od 1942 roku rajdy na tyłach niemieckiego Korpusu Ekspedycyjnego w północnej Afryce. Zadania, które wówczas realizował 22 SAS polegały na atakowaniu stanowisk dowodzenia, sabotażu linii komunikacyjnych, niszczeniu magazynów amunicji, żywności i paliw, likwidacji wybranych celów osobowych. Oczywiście, na przestrzeni dziesięcioleci diametralnie zmieniły się zarówno taktyki, techniki i procedury użycia sił specjalnych, jak i zasięg oraz środowisko prowadzenia operacji specjalnych w Afryce. W rozumieniu współczesnego konfliktu zbrojnego, najbardziej znanym przykładem związanym z operacją specjalną w Afryce jest przykład operacji „Gothic Serpent”, w szczególności bitwy w Mogadyszu w Somalii w 1993 roku. Operacja, do której wydzielono połączone siły bojowe podporządkowane Połączonemu Dowództwu Operacji Specjalnych (*Joint Special Operations Command – JSOC*), w skład których wchodziłi operatorzy jednostki Delta Force, kompania B z 75 Pułku Rangersów, piloci oraz statki powietrzne ze 160 Pułku Operacji Specjalnych (*160 Special Operations Aviation Regiment*) oraz kilku operatorów Navy SEALs, zakończyła się niepowodzeniem. Późniejsze analizy tej operacji wykazały, że pomimo przygotowania adekwatnych sił do wykonania zadania, polegającego na schwytaniu przywódcy lokalnego klanu Habar Gidir, Mohameda Farraha Aidida, nie zadbano o właściwe wielowariantowe planowanie operacji oraz, co najważniejsze, zawiodły metody rozpoznania i główne źródła informacji. Przyczyny klęski operacji „Gothic Serpent” leżały właśnie w specyfice teatru działań, obejmującego trudne do opanowania środowisko zurbanizowane, uwarunkowania kulturowe, klimatyczne itd.

Obecnie siły specjalne (*Special Operations Forces – SOF*) z całego spektrum zadań wykonywanych w różnych punktach globu realizują w Afryce głównie zadania w dwóch obszarach. Pierwszy z nich to wsparcie militarne (*Military Assistance – MA*). Drugi to akcje bezpośrednie (*Direct Action – DA*), głównie operacje zwalczania terroryzmu i uwalniania zakładników. W perspektywie ostatniej dekady można zaobserwować wyraźny wzrost aktywności SOF na kontynencie afrykańskim. W ramach NATO dwa państwa szczególnie przejawiają aktywność wykorzystania sił specjalnych na opisywanym kierunku: są to Stany Zjednoczone oraz Francja.

Od dekady amerykańskie Dowództwo Operacji Specjalnych na Afrykę (*Special Operations Command Africa – SOCAFRICA*), ulokowane w Stuttgarcie, przeprowadza rokrocznie duże międzynarodowe ćwiczenie sił specjalnych pod kryptonimem „Flintlock”. SOCAFRICA organizując ćwiczenie wraz z państwami-gospodarzami w Afryce zaprasza do udziału elementy sił specjalnych pochodzące z innych państw NATO oraz państw afrykańskich. Efektem takiego podejścia jest możliwość stworzenia przynajmniej kilku dużych, międzynarodowych, połączonych, zadaniowych zespołów bojowych (*Task Force*). Wartością dodaną ćwiczenia jest fakt, że każdorazowa edycja „Flintlock” odbywa się w innym rejonie Afryki. Ponadto w ramach ćwiczenia prowadzone są operacje specjalne w trzech domenach operacyjnych: na lądzie, w powietrzu i na wodzie. Głównymi założeniami ćwiczonych scenariuszy są operacje typu wsparcia militarnego

(MA) oraz akcje bezpośrednie (DA). W ramach MA, międzynarodowe Task Forces wspólnie testują istniejące procedury, instruktorzy sił specjalnych państw NATO przekazują uwagi i wskazówki związane z taktykami, technikami i procedurami prowadzenia operacji specjalnych, wspólnie ćwiczone są procedury medyczne. Ten aspekt jest niezwykle ważny, ponieważ ćwiczone procedury zakładają niesienie pomocy nie tylko siłom zbrojnym, ale w dużej mierze ludności cywilnej, rdzennym mieszkańcom danych obszarów. Zadania w obszarze MA, szczególnie podnoszenie umiejętności elementów sił specjalnych państw afrykańskich, mają docelowo stanowić podstawę budowania określonych zdolności w obszarze DA. Założenia taktyczne do ćwiczenia akcji bezpośrednich służą budowaniu zdolności do zwalczania terroryzmu oraz uwalniania zakładników na trudno dostępnych obszarach. Zjawisko terroryzmu stanowi jeden z najważniejszych czynników destabilizujących bezpieczeństwo w Afryce. Jest ona postrzegana jako kontynent, gdzie zaobserwowano najbardziej dynamiczny rozwój organizacji terrorystycznych, takich jak: al-Kaida w islamskim Maghrebie, Państwo Islamskie, Boko Haram czy al-Shabaab. Można zatem przyjąć, że zwalczanie zagrożeń tego typu będzie w przyszłości stanowić wyzwanie dla sił specjalnych poszczególnych państw, nie tylko afrykańskich. Przy tej okazji elementy sił specjalnych NATO pozyskują niezbędną wiedzę o środowisku oraz innych uwarunkowaniach prowadzenia operacji tego typu w przyszłości.

Należy również pamiętać, że siły specjalne NATO muszą realizować zadania związane z ochroną elementów infrastruktury swoich państw w Afryce, począwszy od obiektów należących do dużych przedsiębiorstw, poprzez placówki dyplomatyczne, aż po statki pasażerskie i handlowe. Wciąż ważnym aspektem ćwiczenia jest budowanie zdolności do przeciwdziałania piractwu, szczególnie u wybrzeży Rogu Afryki, na wodach Zatoki Adeńskiej i Oceanu Indyjskiego. Każdorazowa edycja „Flintlock” zakłada również współdziałanie elementów wywiadowczych celem pozyskiwania kluczowych informacji dla sił specjalnych. Wymagające środowisko, duże odległości, specyficzna infrastruktura czy częstokroć odmienna kultura w poszczególnych obszarach, stanowią duże wyzwanie dla tych elementów zadaniowych, których wysiłek polega na gromadzeniu kluczowych informacji wywiadowczych o przeciwniku i środowisku operacyjnym. Należy również pamiętać, analizując ćwiczenia „Flintlock”, że ich każdorazowa organizacja stanowi doskonałą okazję do sprawdzenia zdolności przerzutu elementów zadaniowych z poszczególnych państw europejskich oraz Stanów Zjednoczonych do Afryki. Poszczególne państwa dysponują bowiem różnymi zdolnościami w obszarze transportu strategicznego, nie zawsze mogą pozwolić sobie na wykorzystanie statków powietrznych typu C-5 Galaxy, C-17 Globemaster III czy C-130 Hercules. „Flintlock” daje zatem możliwość przetestowania nie tylko posiadanych zdolności w zakresie posiadanych sił transportu powietrznego poszczególnych państw, ale stanowi również wyzwanie pod kątem sprawdzenia możliwości przerzutu dużej ilości ludzi i sprzętu w poszczególne rejony Afryki. Nie wszędzie bowiem znajdują się lotniska gotowe na przyjęcie dużych samolotów transportowych, a operatorzy sił specjalnych często muszą organizować lądowiska dla ludzi i sprzętu w terenie przygodnym. Działanie tego typu jest immanentną cechą sił specjalnych. Jeżeli rozpatrzymy dodatkowo ten aspekt w kontekście konieczności operowania w tak trudnym i wymagającym środowisku, prowadzone ćwiczenie stwarza niepowtarzalne możliwości pozyskania bezcennej wiedzy na poziomie taktycznym, niemożliwej właściwie do pozyskania w warunkach poligonowych w Europie czy USA. W odniesieniu do

popęłnionych błędów w przeszłości, polegających na braku koordynacji działań pomiędzy różnymi elementami SOF, w trakcie realizacji każdej edycji ćwiczenia „Flintlock” SOCAFRICA kładzie duży nacisk na koordynację współdziałania poszczególnych elementów i szczegółowe oraz wielowariantowe planowanie poszczególnych faz ćwiczenia. Zakłada się bowiem, iż konieczne jest wypracowanie pewnego minimum wspólnych procedur planowania i prowadzenia operacji specjalnych w oparciu o siły specjalne NATO oraz siły poszczególnych państw w Afryce.

Fot. 1: Operatorzy US SOF wraz z siłami specjalnymi Nigru ćwiczą działania typu DA w ramach „Flintlock 2018”.

Źródło: Military.com.

Ostatnim, ale nie mniej ważnym aspektem „Flintlock”, jest ćwiczenie współdziałania pomiędzy siłami specjalnymi i elementami sił konwencjonalnych państw w Afryce. Głównymi beneficjentami współpracy na linii siły specjalne – wojska konwencjonalne są siły powietrzne, wojska lądowe oraz marynarka wojenna. Efekty ćwiczenia „Flintlock” znajdują swoje odzwierciedlenie w budowaniu procedur współpracy i wspólnych ćwiczeń w poszczególnych państwach afrykańskich pomiędzy posiadanymi elementami SOF a resztą sił zbrojnych. „Flintlock” daje też niepowtarzalną okazję do zaprezentowania oraz przetestowania nowoczesnego sprzętu posiadanego przez siły specjalne NATO. W tym wypadku chodzi nie tyle o broń dedykowaną dla SOF, co przede wszystkim o specyficzne środki transportu operatorów na lądzie czy najnowocześniejsze środki kodowanej łączności. Niewątpliwie ćwiczenie „Flintlock” udowadnia, że wyszkolenie operatorów, jak również posiadane rozwiązania technologiczne, stwarzają przewagę nad przeciwnikiem. Realizacja ćwiczenia „Flintlock” daje również możliwość sprawdzenia odporności organizmu operatorów sił specjalnych państw NATO w wymagających, nierzadko ekstremalnych warunkach terenowych i klimatycznych oraz przetestowania sprzętu w trudnych warunkach atmosferycznych.¹

---

¹ Przykładowo, duża amplituda temperaturowa pomiędzy dniem a nocą występująca w wielu obszarach afrykańskich, głównie na obszarach pustynnych, stanowi duże wyzwanie dla prawidłowego działania

Ćwiczenie „Flintlock 2020”, rozgrywane głównie na terytorium Senegalu i Mauretanii, w swoich założeniach scenariuszowych nie odbiegało zasadniczo od poprzednich edycji. Współpraca przebiegała na linii: państwa NATO, które zadeklarowały chęć udziału, i grupa G5 Sahel, a więc: Burkina Faso, Czad, Mali, Mauretania oraz Niger. Ćwiczenie w 2020 r. pozwoliło zgromadzić żołnierzy/operatorów z 15 krajów afrykańskich (Benin, Burkina Faso, Kamerun, Czad, Republika Zielonego Przylądka, Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Gwinea, Mali, Mauretania, Maroko, Niger, Nigeria, Senegal i Togo). Państwa NATO oraz państwa partnerskie, zainteresowane udziałem w ćwiczeniu i budowaniu określonych zdolności do operowania w Afryce, reprezentowane były przez: Austrię, Belgię, Brazylię, Kanadę, Czechy, Francję, Niemcy, Włochy, Japonię, Holandię, Norwegię, Polskę, Portugalie, Hiszpanię, Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone.

Fot. 2: Szkolenie ogniowe prowadzone przez operatorów US SOF w Mauretanii w trakcie ćwiczenia „Flintlock 2019”.

Źródło: [Defense Virtual Information Distribution Service](https://www.defense.gov/Newsroom/Visuals/Default.aspx?ImageID=1234567).

Główne założenia tegorocznych ćwiczeń skupione były na doskonaleniu taktyki działań małych oddziałów, ćwiczeniach ogniowych, działaniach oddziałów zmotoryzowanych, walce na bliskim dystansie w przestrzeniach zamkniętych (*Close Quarters Battle* – CQB), patrolowaniu terenów przygranicznych, prowadzeniu działań w sytuacji zamachu bombowego, negocjacjach z lokalnymi przywódcami, prowadzeniu działań rozpoznawczo-wywiadowczych i dzieleniu się informacjami wywiadowczymi oraz odbijaniu zakładników. Gospodarzem „Flintlock 2020” była Mauretania, gdzie zrealizowano większość zajęć. Jeden scenariusz ćwiczeń wdrożony został [na terenie Senegalu](#).

Z punktu widzenia Polski zaangażowanie w ćwiczenie „Flintlock” jest dużą wartością dodaną. Daje ono bowiem możliwość sprawdzenia posiadanych taktyk, technik i procedur w środowisku niemożliwym do odtworzenia w kraju. Ponadto, elementy „Flintlock” wpisują się realnie

---

środków łączności w postaci radiostacji osobistych czy celowników kolimatorowych montowanych na karabinkach szturmowych.

w budowanie zdolności Wojsk Specjalnych do ochrony polskich obywateli oraz interesów państwa polskiego w Afryce. Afryka stanowi przecież popularny kierunek turystyczny wśród obywateli RP. Obecna sytuacja związana z pandemią Covid-19 praktycznie całkowicie wstrzymała ruch turystyczny, nie tylko na kierunku afrykańskim, niemniej należy spodziewać się, że z biegiem czasu sytuacja w sektorze usług turystycznych będzie wracać do normy. Można zatem założyć, iż istnieje pewne prawdopodobieństwo, że w przyszłości polscy obywatele mogą znaleźć się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia w wyniku ataku terrorystycznego. Udział w ćwiczeniu „Flintlock”, również w obszarze zdolności do zwalczania terroryzmu, daje możliwość przećwiczenia całego spektrum koniecznych działań celem przeprowadzenia operacji specjalnej gdzieś w Afryce.